

The Holocaust is over
We must rise from its ashes

door Avraham Burg

Uitgever: Palgrave Macmillan

ISBN 10: 0-230-60752-7

Taal: Engels, er is ook een Nederlandse versie
beschikbaar. Verkrijgbaar via www.bol.com € 20,-

Of Burg de ellende, die Israël de Palestijnen aandoet, volledig beseft, wordt uit zijn boek niet duidelijk. Hij besteedt er in elk geval weinig woorden aan.

Maar hij maakt een diepgaande, zeer betrokken analyse van wat er met Israël aan de hand is. En hij doet dat op een intrigerende, scherpe, ontroerende, zo nu en dan humoristische, dramatische of soms melodramatische wijze.

Maar bovenal met grote bezorgdheid.

In het boek beschrijft hij de kwalen van Israël en gaat op zoek naar de achtergrond er van.

Volgens hem is de beleving van de Shoah in Israël de bron van de misvormingen. En hij citeert de vaak herhaalde uitspraken:

- Wij zijn allen Shoah overlevenden.
- De hele wereld is tegen ons, wat we ook doen.
- Nooit weer een Shoah.

Burg beschrijft de georganiseerde 'pelgrimsreizen' van schoolkinderen naar Auschwitz.

En zo wordt de Shoah het centrale 'theologische' fundament onder de moderne Joodse identiteit (blz. 13).

'We naturaliseerden zes miljoen dode burgers' (blz. 75)

Volgens hem is deze nieuwe identiteit een van de grootste uitdagingen voor Israël.

Want dit gevoel van slachtofferschap leidt tot een excessief vertrouwen op (militaire) kracht. Het Israëliëse leger krijgt een alles overheersende positie in de Israëliëse maatschappij en er ontstaat de 'noodzaak' van voortdurende mensenverslindende oorlogen. Bovendien doet het ook nog de haat tegen de joden toenemen. (blz. 15).

Dus niet de toename van antisemitisme vereist Israëliëse (re)actie, maar het antisemitisme neemt toe door Israëls optreden.

Geen aangename boodschap voor de meeste Israëliërs.

Hij schrijft zijn boek met bezorgdheid, maar ook met angst, die niet ongegrond is gezien de reacties.

Een aantal malen zegt hij met nadruk, dat hij zoon is van een minister, zelf geboren in Jeruzalem, eens een elitemilitair en later voorzitter van het parlement. Een echte Israëli dus en niet de eerste de beste. Geen 'zichzelf hatende jood'. Hij vat zijn zorg als volgt samen:

Hitler is er niet meer, maar wij lijden nog steeds onder zijn kwade erfenis en weigeren getroost te worden. Hitler kon ons gemakkelijk van het leven beroven en het is moeilijk voor ons hem uit ons leven te bannen. (blz. 44)

Een heel hoofdstuk (5) wordt gewijd aan de overeenkomsten van ontwikkelingen in de Weimar republiek (dus tot aan Hitler) en ontwikkelingen in Israël.

Hij noemt ontwikkelingen in het taalgebruik in het leger: Geen 'diefstal', maar 'aanvulling van de voorraad'. Er wordt gesproken over de 'reinheid van de wapens'. Het doden van mensen, die geen onmiddellijke bedreiging vormen, wordt 'gerichte preventie' genoemd en andere voorbeelden. Dit gebruik van de taal leidt tot zelfmisleiding. 'Wir haben es nicht gewusst'.

De schrijver wijst op de overeenkomst tussen het 'Blut und Boden' thema en de Israëliëse nationale mythologie. En het begrip 'Lebensraum' wordt geplaatst naast het 'A place under the Sun' van Netanyahu.

Om maar niet te spreken van de vele wegen op de Westbank, die er 'nur fur Juden' zijn, zo voeg ik er aan toe.

Hij haalt prof. Leibowich aan, die al in 1968 waarschuwt, dat Israël door de bezetting van Arabisch gebied een politiestaat gaat worden met concentratiekampen.

Burg heeft de neiging op muren met grote letters te spuiten: Leibowich had Gelijk.

En hij citeert Alain Finkelkraut als die schrijft: Wat de Jood verbaast... is niet dat hij niet beschuldigd wordt van zijn Jood-zijn, maar integendeel, dat hij het Jodendom verraad... alsof hij uit zichzelf is verdreven en het teken van Kain heeft ontvangen.

Sprekend over de Palestijnse vluchtelingen stelt hij vast, dat een volk van vluchtelingen (het Joodse) het Palestijnse vluchtelingenprobleem heeft veroorzaakt.(blz.81)

Maar als rechtvaardiging wordt een Talmoed verhaal verteld:

Twee mannen zijn op weg en een van hen heeft een fles water. Als beiden drinken, zullen ze beiden sterven; als een van hen drinkt, zal hij de stad bereiken.

Ben Petura stelt: laat beiden drinken, zodat geen van beiden zijn vriend ziet sterven.

Rabbi Akiva zei: 'En je vriend zal met jou leven', d.w.z. jouw leven gaat voor dat van de ander. Akiva's mening werd de norm.

In alle bescheidenheid zou ik willen zeggen, dat er een derde mogelijkheid is.

Geef de fles aan je vriend, want hij is je vriend, en je zult in hem voortleven, omdat hij nooit zal vergeten, dat je zijn leven hebt gered.

Hier wordt wel duidelijk hoeveel moeite hij juist met het vluchtelingen probleem heeft.

Wat zou volgens Burg de belangrijkste les uit de Shoah moeten zijn?

Nooit weer een Shoah,
waar dan ook,
of voor wie dan ook
en geen verachting van Arabieren.

In hoofdstuk 7 komt de heldenverering van het Zionisme orde en hij legt de verbinding met de Shoah als volgt:

De obsessieve behoefte aan heldendom komt voort uit een grote zwakte en gebrek aan zelfvertrouwen. En hij noemt Israël een narcistische staat. (blz.100).

Een bladzijde eerder noemt hij dit zelfs fijnzinnig de Israëlische versie van Shoahontkenning.

Waar komt dan die alles overheersende invloed van de Shoah vandaan?

Burg meent, dat het begint met Eichmann en hij zegt er intrigerende dingen over:

Eichmann's proces was een initiatie ritueel voor Israël als slachtoffer. Na het proces kon Eichmann worden toegevoegd aan Israël 'Hall of Shame' (blz. 128) Op blz. 135 brengt Burg zijn sterke vermoedens naar voren, dat het proces een politiek proces was. En hij maakt het duidelijk als volgt.

Er speelde daarvoor een zaak, waarin Zionisten tijdens de oorlog een selecte groep Joden hadden losgekocht van Eichmann. Dat bleek een bom in de Israëlische samenleving te zijn.

Daar moest de ontsteking uitgehaald worden.

Daarnaast waren er geheime onderhandelingen over Duitse herstelbetalingen gaande, die zeker veel stof zouden doen opwaaien.

Een zondebok voor Nazi-Duitsland, zou de weg voor relaties met een nieuw Duitsland kunnen plaveien.

Leibowich had tegen Burg gezegd, dat zijn vader, de minister, geen eigen standpunt had in deze kwestie.

Dat bracht Burg er toe uitvoerig Knesset- en kabinetsnotulen te bestuderen. Hij 'rehabiliteert' er zijn vader mee, maar beschrijft ook, hoe diep het kabinet betrokken was bij het proces. Zo vraagt Ben Gurion de officier van justitie in zijn tekst 'Duitsland' door 'Nazi-Duitsland' te vervangen.

Burg stelt de vraag niet, maar roept hem wel op, of Israël wel een rechtsstaat is met onafhankelijke rechtspraak bij zoveel betrokkenheid van het kabinet met de procesgang in alle onderdelen.

Het proces had volgens Burg ernstige gevolgen voor de maatschappij: De wereld werd steeds opener, terwijl Israël zich opsloot in zelfbeklag; en dat geldt merkwaardigerwijs ook voor de Amerikaanse Israël lobby.

Wat zijn de gevolgen van het uitsluitende 'eigendom' van de Holocaust?

Burg wijdt er een heel hoofdstuk aan.

Wanneer er niets zo erg is als de Shoah en de Joden het enige echt bedreigde volk, dan ontstaat onverschilligheid voor het lijden van andere volken en wordt de rechtvaardiging verschaft voor elk soort optreden tegen anderen. En dat terwijl Israël op grond van zijn geschiedenis het voortouw zou moeten nemen bij elke dreigende slachting.

Burg beschrijft een speciale sessie van de Knesset in 2004, die gewijd was aan het antisemitisme. (blz. 167/168)

En spreker na spreker wijdde uit over de ernstige bedreigingen. Er werd zelfs gesproken van 'een tweede Shoah'.

Als hij zelf als voorzitter van de Knesset opstaat, de bedreigingen relateert en zegt zichzelf niet bedreigd te voelen, valt er na afloop een ijzige stilte.

In het eind van het hoofdstuk droomt hij van een nieuw Yad Vashem (herinneringsmonument van de Shoah), waarin een afdeling is voor Armeniërs, Serven, Rwandezers, Namibiërs en Indianen.

Want 'geestelijk isolationisme is de vloek van onze huidige generatie.'

In de laatste drie hoofdstukken van zijn boek begint Burg zijn ideeën over een nieuw Jodendom te ontvouwen.

Eerst laat hij zien in hoofdstuk 10 hoe het idee een uitverkoren volk te zijn in de praktijk uitmondt in onversneden racisme.

Aan de hand van het verhaal van de strijd tussen de Korachieten en Mozes uit Numeri 16 toont hij enerzijds hoe oud deze gevoelens al zijn en anderzijds, dat uitverkoren zijn geen eigenschap is maar een roeping.

Maar om dat in te zien is zelfs een nieuwe identiteit nodig! (blz. 199)

In hoofdstuk 11 wordt een post-Shoah theologie opgezet.

Daarin is er geen sprake meer van een almachtige God, maar van de verantwoordelijke mens. Want alleen als zodanig is hij een waardige schepping van God.

Het wordt tijd dat Israël 'zak en as' van zich afschudt, de Shoah begraaft en opstaat, zoals David opstaat na de dood van zijn gestorven zoon, verwekt bij Batseba.

Dan pas zal ook eindelijk Hitler verslagen zijn, die het joodse volk al zo lang in zijn greep heeft.

Er zou een Wereld Religie Organisatie moeten komen, waar het gaat over mensen en niet over volken (blz. 219) en zonder absolutisme. Dan kan God weer glimlachen.

In het laatste hoofdstuk tenslotte droomt hij zijn visionaire droom over een Nieuwe Kalender en Nieuwe Wetten.

Er kan natuurlijk eindeloos gediscussieerd worden over twee belangrijke vragen:

- Is de Holocaust werkelijk zo alles bepalend voor het geestelijk leven van Israël?

Deze vraag is net zo moeilijk te beantwoorden als de vraag of Nederland een christelijk land is. Er zijn zeker veel argumenten aan te voeren, dat dit het geval is, maar evenzo vele argumenten, die ons overtuigen kunnen van het tegendeel.

- Komen al die nare eigenschappen van de staat Israël, zoals het overheersende militarisme, de minachting van de Palestijn en de Arabier, het gewelddadige optreden van Israëls leger, de 'noodzaak' van een permanente oorlogssituatie, de minachting van het internationale recht, nu werkelijk in hoofdzaak voort uit die nationale 'religieuze' gesteldheid van het volk? Ook dat is even moeilijk te bewijzen als de stelling, dat de opkomst van Nederland in de 16e eeuw samenhangt met de vestiging van het Calvinisme in het land.

Maar Burg heeft iets opgemerkt en verbanden gelegd, die niet ieder wil zien, maar waar hij zijn hele boek aan wijdt, om ook anderen zicht te geven op deze werkelijkheid. En hij zet er al zijn kennis, eruditie en zijn hart voor in. In diepe bezorgdheid ziet hij, dat zijn land zijn ziel verliest.

Samengevat: Het boek is één langgerekte, emotionele oproep aan Israël: Smeed toch uw ziekmakende slachtofferrol om tot een inspirerende voortrekkersrol, die tot zegen strekt. Dat is de rol die u toekomt. En daar ging het per slot van rekening toch ook om in de belofte aan Abraham, zo voeg ik er aan toe.

Wellicht is hij één van de profeten van Israël, die opnieuw genegeerd of wellicht zelfs 'gestenigd' worden. Bij het CIDI wordt hij in elk geval niet gehoord. En hij is momenteel nog slechts werkzaam in de handel. Waarom, vermeldt hij niet.